

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
GIOVANNI PITRUZZELLA
esitatud 5. detsembril 2019¹

Kohtuasi C-560/18 P

**Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych
*versus***

Euroopa Komisjon

Apellatsioonkaebus – Euroopa Liidu institutsioonide dokumentidega tutvumine – Määrus (EÜ) nr 1049/2001 – Poolelioleva rikkumismenetluse dokumendid – Teatamismenetluses direktiivi 98/34/EÜ alusel esitatud üksikasjalikud arvamused – Dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldumine – Artikli 4 lõike 2 kolmandas taandes sätestatud erand – Taotletud dokumentide avaldamine Üldkohtu menetluse ajal – Kohtuotsuse tegemise vajaduse äralangemise määrus – Põhjendatud huvi püsimine

I. Sissejuhatus

1. Kas sellisel ühingul, kes esindab konkreetse kaubandussektori ettevõtjate huve, ei ole enam põhjendatud huvi pärast seda, kui talle tehti pooleliolevas Euroopa Liidu Üldkohtu menetluses kättesaadavaks dokumendid, millega tutvumise võimaldamisest Euroopa Komisjon keeldus?
2. Millised on need asjaolud, mille esinemise peab Üldkohus kindlaks tegema, et õigustatult järeldada, et hageja põhjendatud huvi on ära langenud, ja lõpetada seetõttu menetlus kohtuotsuse tegemise vajaduse äralangemise määrusega?
3. Kas tõenäosust, et väidetav õigusvastasus, mis seisneb teatud dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldumises, tulevikus kordub, peab hindama abstraktselt kõiki sama sätte alusel võimalikke oletuslikke keeldumisi arvestades, või konkreetselt, võttes arvesse üksikjuhtumi subjektiivseid ja objektiivseid tunnuseid?
4. Need on sisuliselt käesoleva kohtuasja taustal olevad õigusküsimused; kohtuasjas on üks Poolas asuv meelelahutusautomaatide tootjate, turustajate ja haldajate huve kaitsev ühing esitanud apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule, paludes tühistada Üldkohtu määruse, mille kohaselt kohtuotsuse tegemise vajadus oli ära langenud, sest kõnealusel ühingul ei olnud enam põhjendatud huvi.
5. Apellant põhjendas oma apellatsioonkaebust viie väitega, kuid käesolevas ettepanekus piirdun – nagu Euroopa Kohus palus – esimese väitega seotud õigusküsimuste käsitlemisega.
6. Kõigepealt piiritlen menetluse eseme, seejärel analüüsin Euroopa Kohtu kohtupraktikat menetluse algatamise huvi osas, kohaldades käsitletud põhimõtteid käesolevas kohtuasjas.

¹ Algkeel: itaalia.

7. Eelkõige püüan selgitada, et dokumentidega tutvumisega seotud kohtuasjades on põhjendatud huvi püsimine pärast seda, kui need dokumendid kättesaadavaks tehti, täielikult erandlik olukord ning see on ette nähtud ainult konkreetsetel juhtudel, mida Euroopa Kohus ka kohtuotsuses ClientEarth (C-57/16 P)² hiljuti kinnitas.

8. Lõpuks järeldan, et selliseid konkreetseid olukordi käesoleva kohtuasja esemeks olevate asjaolude puhul ei esine, ning et seega ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta otsustas, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud, mistõttu tuleb esimene väide tagasi lükata.

II. Õiguslik raamistik

A. Määrus nr 1049/2001

9. Määruse nr 1049/2001³ põhjenduse 4 kohaselt:

„Käesoleva määruse eesmärk on rakendada võimalikult täieulatuslikult ellu avalikkuse õigus juurde pääseda dokumentidele ning sätestada sellise juurdepääsu üldpõhimõtted ja piirangud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 255 lõikele 2.“

10. Lisaks on sama määruse põhjenduses 11 öeldud:

„Põhimõtteliselt peaksid kõik institutsioonide dokumendid olema üldsusele kättesaadavad. Tuleks siiski teha erandeid, et kaitsta teatavaid üldisi ja erahuve. Institutsioonidel peaks olema õigus kaitsta vajaduse korral oma sisemisi nõupidamisi ja arutelusid, et tagada võime täita oma ülesandeid.

[...]“.

11. Määruse nr 1049/2001 artikkel 2 pealkirjaga „Juurdepääsuõigusega isikud ja reguleerimisala“ sätestab:

„1. „Kõigil liidu kodanikel ning kõigil füüsilistel ja juriidilistel isikutel, kelle elukoht või registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus tutvuda institutsioonide dokumentidega, arvestades käesolevas määruses sätestatud põhimõtteid, tingimusi ja piiranguid.“

12. Määruse nr 1049/2001 artikli 4 pealkirjaga „Erandid“ lõiked 2 ja 3 sätestavad:

„2. Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks:

- füüsilise või juriidilise isiku ärihuve, sealhulgas intellektuaalomandit,
- kohtumenetlust ja õigusnõustamist,
- kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki,

välja arvatud juhul, kui avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.

2 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon, (C-57/16 P, EU:C:2018:660).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT 2001, L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331).

3. Keelatakse juurdepääs dokumendile, mille institutsioon on koostanud oma sisekasutuseks või mille institutsioon on saanud ning mis käsitleb küsimust, milles institutsioon ei ole veel otsust teinud, kui sellise dokumendi avaldamine kahjustaks oluliselt institutsiooni otsustamisprotsessi, välja arvatud juhul, kui avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.“ [...]

III. Asjaolud, menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtumäärus

A. Üldkohtule hagi esitamisele eelnenud asjaolud

13. Euroopa Komisjon saatis 20. novembril 2013 Poola Vabariigile rikkumismenetluse 2013/4218 raames ELTL artikli 258 alusel märgukirja, milles ta palus adressaatidel viia hasartmänguteenuseid reguleerivad riigisisised õigusaktid vastavusse Euroopa õigusnormides määratletud põhivabadustega.

14. Poola Vabariik teatas komisjonile 3. märtsil 2014. aastal kättesaadud vastusega oma kavatsusest teavitada komisjoni vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivile 98/34/EÜ,⁴ millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord, seaduseelnõust, millega muudetakse Poola hasartmänguseadust.

15. Poola Vabariik edastas komisjonile 5. novembril 2014, viite 2014/537/PL all, direktiivi 98/34 artikli 8 alusel seaduseelnõu.⁵

16. Selle menetluse raames esitasid komisjon ja Malta Vabariik vastavalt 3. ja 6. veebruaril 2015 direktiivi 98/34 artikli 9 lõike 2 alusel kaks üksikasjalikku arvamust edastatud seaduseelnõu kohta.

17. Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych (edaspidi „IGPOUR“) – ühendus, mis esindab meelelahutusautomaatide tootjate, turustajate ja haldajate huve Poolas – taotles 17. veebruaril 2015 määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 2 lõike 1 alusel võimalust tutvuda komisjoni ja Malta Vabariigi esitatud kahe üksikasjaliku arvamusega.

18. 10. märtsil 2015. aastal keeldus komisjon pärast läbiviidud hindamist võimaldamast IGPOURil kõnealuste dokumentidega tutvuda.

19. IGPOUR esitas seetõttu 16. aprillil 2015 määruse nr 1049/2001 artikli 7 lõike 2 alusel kordustaotluse dokumentidega tutvumiseks.

20. Komisjon jättis 12. juuni 2015 otsusega rahuldamata IGPOURi kordustaotluse osas, mis käsitles komisjoni üksikasjalikku arvamust; ta jättis 17. juulil 2015 rahuldamata kordustaotluse osas, mis puudutas Malta Vabariigi esitatud üksikasjalikku arvamust.⁶

21. Komisjon põhjendas vaidlustatud otsustes IGPOURile dokumentide avalikustamisest keeldumist määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmanda taande alusel. Üksikasjalikumalt täpsustas komisjon, et kõnealuste dokumentide avalikustamine oleks kahjustanud rikkumismenetluses 2013/4218 „kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärgi“ kaitset, kuna taotletud arvamused on selle menetlusega lahutamatult seotud.

4 EÜT 1998, L 204, lk 37; ELT eriväljaanne 13/20, lk 337. Muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiviga 2015/1535.

5 Komisjon andis seaduseelnõule viite 2014/537/PL.

6 Vaidlustatud otsused registreeriti viitega GESTDEM 2015/1291.

B. Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtumäärus

22. IGPOUR esitas kõnealuse keeldumise peale 1. septembril 2015 Üldkohtu kantseleisse hagi vaidlustatud otsuste GESTDEM 2015/1291 tühistamiseks.

23. Selle menetluse raames lubati Rootsi Kuningriigil astuda menetlusse IGPOURI nõuete toetuseks ning Poola Vabariigil lubati osaleda komisjoni toetuseks.

24. 28. septembril 2017 toimunud kohtuistungil esitasid pooled oma suulised seisukohad ja vastasid Üldkohtu küsimustele.

25. Komisjon palus 6. märtsil 2018. aastal esitatud vaidega esimese astme kohtul tuvastada, et IGPOURI esitatud tühistamishagi ese on ära langenud, sest komisjon oli otsustanud võimaldada hagejal tutvuda kahe vaidlusaluse dokumendiga, kuivõrd vastav rikkumismenetlus 2013/4218 oli lõppenud. Samas dokumendis palus komisjon lisaks, et kohtukulud mõistetakse välja hagejalt.

26. Seda taotlust arvestades otsustas Üldkohus 14. märtsi 2018. aasta kohtumäärusega uuendada menetluse suulist osa ja palus pooltel esitada omapoolsed seisukohad komisjoni esitatud taotluse kohta teha kohtuotsuse tegemise vajaduse äralangemise määrus.

27. IGPOUR vaidles oma kommentaarides vastu väitele, et ta on kaotanud põhjendatud huvi, samas kui Poola Vabariik märkis oma seisukohtades lihtsalt, et ta ei vaidle komisjoni nõudele vastu. Rootsi Kuningriik ei esitanud kõnealuse taotluse kohta seisukohti.

28. Üldkohus otsustas 10. juuli 2018. aasta kohtumäärusega,⁷ et otsuse tegemise vajadus on ära langenud ning jättis poolte kohtukulud nende enda kanda.

29. Vaidluse esemeks oleva olukorra iseärasust arvestades pidas Üldkohus oma otsuse põhjendamisel vähetõenäoliseks, et käesoleval juhul aset leidnud olukord võiks tulevikus korduda, ning välistas seega hageja põhjendatud huvi säilimise pärast seda, kui tal võimaldati taotletud dokumentidega tutvuda.

30. Lisaks leidis Üldkohus, et IGPOUR, vaieldes vastu komisjoni taotlusele lõpetada menetlus kohtuotsuse tegemise vajaduse äralangemise määрусega, piirdus viitega kahju hüvitamise hagi esitamise üldisele võimalusele, ilma et ta oleks täpsustanud, kas ta tegelikult kavatseb seda esitada.

C. Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded

31. Euroopa Kohtule 3. septembril 2018. aastal esitatud apellatsioonkaebuses palus IGPOUR Euroopa Kohtul tühistada Üldkohtu määrus kohtuotsuse tegemise vajaduse äralangemise kohta ja Euroopa Komisjoni vaidlustatud otsused GESTDEM 2015/1291, millega keelduti apellandile andmast võimalust tutvuda komisjoni ja Malta Vabariigi üksikasjalike arvamustega teavitamismenetluses 2014/537/PL. IGPOUR palus muu hulgas mõista kohtukulud välja komisjonilt.

32. Teise võimalusena palus IGPOUR, et kohtuasi saadetakse tagasi Üldkohtusse, et Üldkohus teeks sisuliste küsimuste ja kohtukulude kohta otsuse.

33. Rootsi Kuningriik palus Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud kohtumäärus ja vaidlustatud otsused GESTDEM 2015/1291.

⁷ Üldkohtu 10. juuli 2018. aasta määrus Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych vs. komisjon (T-514/15, ei avaldata, EU:T:2018:500).

34. Komisjon palus jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja apellatsioonkaebuse esitajalt.

IV. Apellatsioonkaebuse analüüs

35. IGPOUR põhjendab oma apellatsioonkaebust viie väitega.

36. Esimeses väites, mis on jagatav kahte ossa, heidab IGPOUR Üldkohtule ette, et viimane rikkus õigusnormi (vaidlustatud kohtumääruse punktid 30 ja 32), pidades vähetõenäoliseks, et hageja tõstatatud väidetav õigusvastasus võiks tulevikus korduda, ning leides, et seetõttu pole hagejal pärast taotletud dokumentide avaldamist huvi menetluse jätkamiseks; leides kõnealuse hinnangu andmisel, et määravaks asjaoluks on küsimus, kas käesoleval juhul aset leidnud olukord võiks tulevikus korduda, mitte see, kas komisjon toetub ka tulevikus teistel dokumentidega tutvumise juhtudel määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmandas taandes sätestatud erandile.

37. Teises väites leiab apellant, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtumääruse punktis 33 õigusnormi, otsustades, et menetluse lõpetamise otsus sellega kaasneva kohtuotsuseta ei võimaldaks komisjonil vältida tõhusat kohtulikku kontrolli.

38. Kolmandas väites leiab IGPOUR, et vaidlustatud kohtumääruse punktis 34 rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta otsustas, et menetluse lõpetamine kohtuotsust tegemata ei pane hagejale põhjendamatut koormat juhul, kui ta peaks komisjoni vastu kahju hüvitamise hagi esitama.

39. Neljas, vaidlustatud kohtumääruse punkti 34 puudutav väide käsitleb väidetavat õigusnormi rikkumist Üldkohtu poolt osas, milles ta leidis, et puudub vajadus lahendada hageja või tema liikmete võimalikke kahju hüvitamise nõudeid seoses vaidlustatud otsustest tuleneva kahjuga, kuivõrd hageja ei täpsustanud, kas tema kahju hüvitamise hagi esitamise kavatsus oli ainult hüpoteetiline, ei tuginenud täpsetele, konkreetsetele ja kontrollitavatele tõenditele, ega esitanud ühtki tõendit vaidlustatud otsustest tuleneva kahju kohta.

40. Viienda väitega väidab IGPOUR, et vaidlustatud kohtumääruse punktis 34 rikkus Üldkohus õigusnormi, otsustades, et hagejal puudus huvi menetlust jätkata, kuigi vaidlustatud otsuste tühistamine oli vajalik, et heastada hagejale kui kutseorganisatsioonile tekitatud mittevõraku kahju.

41. Nagu märgitud, keskendub käesolev ettepanek apellatsioonkaebuse esimesele väitele.

A. Esimene väide, et Üldkohus rikkus õigusnormi, sest ta i) pidas vähetõenäoliseks, et apellandi tõstatatud väidetav õigusvastasus võiks tulevikus korduda, ii) leidis, et määravaks asjaoluks on küsimus, kas käesoleval juhul aset leidnud olukorraga analoogne konkreetne olukord võiks tulevikus korduda.

1. Poolte väited

42. IGPOUR väidab, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtumääruse punktides 30 ja 32 õigusnormi, pidades ebatõenäoliseks, et käesolevas kohtuasjas käsitletava olukorraga analoogses olukorras võiks korduda, et väidetavalt õigusvastaselt keeldutakse võimaldamast komisjoni nimetatud dokumentidega tutvuda, ning et seega puudub hagejal põhjendatud huvi menetlust jätkata.

43. Täpsemalt on IGPOUR seisukohal, et Üldkohus ei pidanud ebatõenäoliseks seda, et komisjon tugineb tulevikus määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmanda taande tõlgendusele, mille kohaselt juhul, kui dokumendid, millega tutvumist taotletakse määruse nr 1049/2001 alusel, sisaldavad viidet märgukirjadele, või kui selliste viidete puudumisel on dokumendid „lahutamatult seotud“ poolelioleva rikkumismenetlusega, siis kehtib nende suhtes mitteavaldamise üldine eeldus.

44. Apellant väidab nimelt, et Üldkohus hindas pigem tõenäosust, et käesoleval juhul kasutatud tõlgendusele saab uuesti tugineda käesoleva kohtuasjaga sarnases olukorras, see tähendab uue rikkumismenetluse raames, milles liikmesriik teatab komisjonile seaduseelnõust, et lahendada menetluse ajendiks olnud probleeme, ning komisjon keeldub avaldamast selle seaduseelnõu kohta esitatud arvamusi selleks, et kaitsta rikkumismenetluses vajalikku konfidentsiaalsust riikide ja komisjoni vahelistes suhetes.

45. Sellega seoses viitab IGPOUR eelkõige Üldkohtu 22. märtsi 2018. aasta kohtuotsusele *De Capitani vs. parlament*,⁸ milles Üldkohus kinnitas analoogses olukorras oleva hageja huvi kohtuotsuse vastu, kuna hageja tõstatatud väidetav õigusvastasus põhines ühe määruses nr 1049/2001 ette nähtud erandi tõlgendusel, mida parlament oleks võinud uue dokumentidega tutvumise taotluse korral kinnitada.

46. IGPOUR leiab, et Üldkohus tegi eelnevates punktides käsitletuga sama vea, kiites heaks komisjoni tõlgenduse, mille kohaselt direktiivi 98/34 (asendatud direktiiviga 2015/1535) aluseks olev läbipaistvuspõhimõte ei keela tugineda mittekonfidentsiaalses teatamismenetluses esitatud üksikasjalike arvamuste osas avaldamata jätmise üldisele eeldusele.

47. Lisaks väidab IGPOUR, et arvestades liikmesriikide teatamiskohustuse suurt ulatust direktiivi 2015/1535 alusel, on väga tõenäoline, et paljude teavitatud dokumentide osas peavad komisjoni väljendatud murekohad vähemalt osaliselt paika.

48. Hageja märgib, et lisaks võib veel üht teda puudutavat kohtumäärust, nimelt 19. juuli 2018. aasta kohtumäärust *Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych vs. komisjon*,⁹ pidada käesolevas kohtuasjas asjakohaseks, et näidata, et komisjon kaitseb järjepidevalt oma tõlgendusi määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmanda taande ja direktiivides 98/34 ja 2015/1535 sätestatud läbipaistvuse põhimõtte kohta. Hageja sõnul kinnitab just kõnealune pretsedent tõenäosust, et vaidlustatud tõlgendust võidakse tulevikus korrata.

49. Peale selle väidab IGPOUR, et on väga tõenäoline, et ta esitab tulevikus käesoleva asjaga sarnaste dokumentidega tutvumise taotlusi, kuna ta on ettevõtjate organisatsioon, kelle tegevus puudutab tema liikmete äritehingute kõiki aspekte, mitte ainult neid aspekte, mis on otseselt seotud tema esindatava konkreetse valdkonnaga, st hasartmängudega.

50. Rootsi valitsus leiab, et apellatsioonkaebus on põhjendatud, ja piirdub oma seisukohtades IGPOURi esitatud esimese väitega. Sellega seoses märgib see valitsus, et kuigi IGPOURil on nüüd juurdepääs vaidlusalustele dokumentidele, nähtub apellatsioonkaebuse punktidest 10 ja 35, et komisjon ei ole vaidlustatud otsuseid ametlikult tagasi võtnud, mistõttu vaidluse ese on säilinud.

51. Rootsi valitsuse sõnul soovis IGPOUR tahtlikult teatamismenetluse raames üksikasjalike arvamustega tutvuda ajal, mil rikkumismenetlus oli veel pooleli. Nende dokumentidega võimaldati tutvuda siiski alles pärast rikkumismenetluse ja teatamismenetluse lõpetamist. Kuna taotletud dokumente ei avalikustatud enne kõnealuste menetluste lõppu, ei saavutanud ta täielikult dokumentidega tutvumise taotlusega seatud eesmärgi.

⁸ T-540/15, EU:T:2018:167.

⁹ Üldkohtu 19. juuli 2018. aasta määrus *Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych vs. komisjon* (T-750/17, ei avaldata, EU:T:2018:506).

52. Rootsi valitsus jagab IGPOURi seisukohta, mille kohaselt Üldkohus oleks pidanud analüüsima, kas komisjon võib tulevikus tugineda üldise eelduse reeglile, mida komisjon vaidlustatud otsustele kohaldab. Seda järeldust kinnitab otseselt 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus *ClientEarth vs. komisjon*, millest ilmneb, et tulebki just analüüsida küsimust, kas õigusvastane tegu võiks tulevikus korduda.

53. Nii Rootsi valitsus kui ka IGPOUR leiavad, et selline olukord võib tulevikus korduda.

54. Esiteks esineb vahetu oht, et komisjon võib vaidlustatud üldisele eeldusele viidates põhjendada otsuseid, millega jäetakse rahuldamata tulevased dokumentidega tutvumise taotlused, mis on esitatud direktiivis 2015/1535 ette nähtud teatamismenetluste raames.

55. Teiseks, komisjon kohaldas seda üldise eelduse reeglit juba pärast vaidlustatud otsuste vastuvõtmist selleks, et põhjendada IGPOURi täiendava taotluse – mis esitati direktiiviga 2015/1535 ette nähtud teatamismenetluste raames ning mille eesmärgiks oli komisjoni seisukohtade ja ühe üksikasjaliku arvamusega tutvumine – rahuldamata jätmist.

56. Kolmandaks, asjaolu, et IGPOURile tuleneb oht, et üldise eelduse reeglile tuginetakse ka tulevikus, on tingitud ka sellest, et IGPOUR on organisatsioon, mis esindab Poolas meelelahutusautomaatide tootjate, turustajate ja haldajate huve; tema tegevus puudutab tema liikmete äritehingute kõiki aspekte, mitte ainult neid aspekte, mis on otseselt seotud tema esindatava konkreetse valdkonnaga või mis puudutavad riigisiseseid hasartmängualaseid õigusnorme. Viimasena ei puuduta see oht mitte ainult IGPOURi, vaid ka teiste isikute dokumentidega tutvumise taotlusi.

57. Komisjon leiab, et apellatsioonkaebuse esimene väide on põhjendamatu kolmel põhjusel.

58. Esiteks väidab ta, et IGPOUR ei vaidlusta õiguslikke kriteeriume, mida Üldkohus kohaldas selleks, et hinnata, kas IGPOURil võib olla säilinud põhjendatud huvi menetlust jätkata, vaid IGPOUR näib Euroopa Kohtult paluvat asendada Üldkohtu hinnang ühele faktilistele asjaolule – milleks on tõenäosus, et eeldatav õigusvastasus tulevikus kordub – sama faktilise asjaolu endapoolse hinnanguga. Komisjoni arvates hindas Üldkohus käesoleva juhtumi asjaolusid nõuetekohaselt ja järeldas, et IGPOURil ei olnud konkreetset ja tegelikku huvi takistada tulevikus väidetava õigusvastasuse kordumist.

59. Teiseks väidab komisjon, et pärast seda, kui ta oli teinud otsuse võimaldada apellandil kõnealuste dokumentidega tutvuda, langes ära viimase tegelik huvi vaidlusaluste otsuste tühistamise vastu, kuna menetluse jätkamine ei oleks toonud talle mingit konkreetset kasu. IGPOUR on ekslikult kinnitanud, et tema huvi menetlust jätkata võib käsitada huvina vaidlustada määruse nr 1049/2001 selline tõlgendus, mille alusel komisjon võttis vastu vaidlusalused otsused ning mis võib tulevikus korduda.

60. Kolmandaks väidab komisjon, et Üldkohus tugines õigesti kohtuasja konkreetsetele faktilistele asjaoludele kui võrdlusalusele selle tõenäosuse astme hindamisel, kas IGPOURi esitatuga sarnased hagid võivad korduda, ning järeldas, et on ebatõenäoline, et niivõrd ebatüüpiline olukord tulevikus kordub.

61. Lõpuks leiab komisjon, et IGPOURi seisund on väga erinev hageja seisundist kohtuotsuse *ClientEarth vs. komisjon* (C-57/16 P) aluseks olnud kohtuasjas. Selles kohtuasjas tunnustas Euroopa Kohus taotleja huvi menetluse algatamise või jätkamise vastu vaatamata taotletud dokumentide avaldamisele, kuna hagi eesmärk oli muuta kohtuotsust, milles tunnustati teatud dokumentide kategooriale kehtivat mitteavaldamise üldist eeldust, ning oli iseäranis tõenäoline, et taotleja – keskkonnakaitsega tegelev mittetulundusorganisatsioon – võis uuesti sattuda olukorda, milles väidetav õigusvastasus kordub.

2. Hinnangud

62. Käesoleva apellatsioonkaebuse ese on Euroopa Kohtu kontroll 10. juuli 2018. aasta vaidlustatud kohtumääruse üle, et hinnata, kas Üldkohus on rikkunud õigusnormi, leides, et käesolevas asjas puudub hagejal huvi menetluse algatamise (õigemini menetluse jätkamise) vastu, põhjusel, et komisjon võimaldas tal enne Üldkohtu menetluse lõpetamist tutvuda dokumentidega, millega tutvuda võimaldamisest eelnevalt keelduti, mistõttu hageja esitas tühistamistaotluse.

63. Selleks võtan ma lühidalt kokku Euroopa Kohtu kindlaksmääratud põhimõtted menetluse algatamise huvi kohta ning käsitlen seejärel piire, mille raames võib püsida põhjendatud huvi ka pärast taotletud dokumentide kättesaadavaks tegemist.

64. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt peab vaidluse ese, nagu ka põhjendatud huvi menetluse algatamise vastu, säilima kuni kohtuotsuse tegemiseni, vastasel juhul langeb otsuse tegemise vajadus ära. Selline huvi eeldab, et vaidlustatud akti tühistamine võib iseenesest tekitada õiguslikke tagajärgi ja et hagi tulemusel võib selle esitanud isik saada mingit kasu.¹⁰

65. Järelikult, selleks, et põhjendatud huvi menetluse algatamise või jätkamise vastu saaks pidada püsivaks, hageja mitte ainult ei pea olema spetsiifilises olukorras, mis tuleneb aktist, mille õiguspärasust ta soovib vaidlustada, vaid selle akti tühistamine ise peab saama avaldada tema õiguslikule olukorrale ka positiivseid tagajärgi.¹¹ Kui hageja ei saa oma hagi tulemusena, kui see ka rahuldatakse, mitte mingisugust kasu, ei saa menetluse algatamine ega jätkamine olla põhjendatud. Seega on korra kohase õigusemõistmise tagamise huvides vältida, et liidu kohtusse pöördutaks puhtteoreetiliste küsimustega, mille lahendus ei too kaasa õiguslikke tagajärgi ega saa tuua hagejale mingit kasu, mistõttu peab kõigil hagi esitanud isikutel olema põhjendatud huvi, mis säilib kogu kohtumenetluse vältel.¹²

66. Põhjendatud huvi, mis on kohtupraktikas määratletud kohtumenetluse olulise ja esimese tingimusena, peab olema tekkinud ja tegelik ning seda ei saa hinnata tulevikus aset leidva ja hüpoteetilise sündmuse alusel.¹³

67. Hageja põhjendatud huvi säilimist tuleb seega hinnata konkreetsest üksikjuhtumist lähtuvalt, võttes arvesse eelkõige väidetava õigusvastasuse tagajärgi ja väidetavalt kantud kahju olemust.¹⁴

68. Viidatud Euroopa Kohtu kohtupraktika põhjal võime seega eristada järgmisi üldpõhimõtteid: põhjendatud huvi peab olema olema hagi esitamise hetkel ning püsima kuni menetluse lõpuni ning huvi puudumine on hagi vastuvõetamatuse või kohtuotsuse tegemise vajaduse äralangemise alus; põhjendatud huvi peab olema konkreetne, tegelik ja jätkuv ning mitte pelgalt hüpoteetiline; menetluse lõpetamine peab saama tuua hagejale konkreetset kasu.

69. Teiseks tuleb nüüd analüüsida argumente, mis on konkreetsemalt seotud põhjendatud huvi säilimise või äralangemisega kohtuasjades, mis puudutavad selliste dokumentidega tutvumise võimaldamist, mis tehakse kohtumenetluse käigus taotlejale kättesaadavaks.

10 Vt eelkõige 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

11 Niisugust käsitlust hagi esitamise põhjendatud huvi kohta toetavad ühelt poolt teatavad liidu ametlikud keeled, nagu saksa keel, kus hagi esitamise põhjendatud huvi tähistavad terminid „Rechtsschutzbedürfnis“ või „Rechtsschutzinteresse“ (otsetähenduses „vajadus“ või „huvi õiguskaitse suhtes“), ja teiselt poolt Euroopa Kohtu kohtupraktika, mis räägib „tekinud ja tegelikust ning õiguslikku kaitset vajavast [...] põhjendatud huvist“ (vt 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsus Planet vs. komisjon, C-564/13 P, EU:C:2015:124, punktid 28 ja 34). Selle kohta kohtujurist Mengozzi ettepanek kohtuasjas Mory jt vs. komisjon (C-33/14 P, EU:C:2015:409, punktid 27 ja 28 ning joonealune märkus 19).

12 Kohtujurist Mengozzi ettepanek kohtuasjas Mory jt vs. komisjon (C-33/14 P, EU:C:2015:409, punkt 28 ning seal viidatud kohtupraktika).

13 Kohtujurist Mengozzi ettepanek kohtuasjas Mory jt vs. komisjon (C-33/14 P, EU:C:2015:409, punkt 29 ning seal viidatud kohtupraktika).

14 28. mai 2013. aasta kohtuotsus Abdulrahim vs. nõukogu ja komisjon (C-239/12 P, EU:C:2013:331, punkt 65).

70. Nagu ma juba märkinis, väidab apellant käesolevas kohtuasjas sisuliselt, et tema põhjendatud huvi säilis ka pärast seda, kui komisjon võimaldas tal taotletud dokumentidega tutvuda (Poola Vabariigi suhtes kohustuste rikkumise menetluse lõpetamise järel), sest on oht, et selline väidetavalt õigusvastane olukord võib tulevikus tihti korduda.

71. Lisaks tuleb välja tuua, milline on olukord, mis võib tulevikus uuesti esineda ja võib seega õigustada põhjendatud huvi püsimist.

72. Apellandi sõnul on selleks komisjoni tõlgendus määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmandast taandest. Apellant leiab, et pelk asjaolu, et komisjon võib tulevikus seda sätet analoogselt tõlgendada – st leida, et ta võib liikmesriigi vastu algatatud rikkumismenetluse raames keelduda dokumentidega tutvumise võimaldamisest – toob kaasa selle, et põhjendatud huvi säilib ja seega on vaja menetlust jätkata sisulise kohtuotsuse tegemiseni.

73. Sellisel lahendusel oleksid paradoksaalsed tagajärjed: igas dokumentidega tutvumise võimaldamise valdkonda puudutavas kohtuasjas püsiks kõigil hagejatel automaatne põhjendatud huvi pelgalt seetõttu, et tulevikus võib Euroopa Liidu institutsioon teatud õigusnormi erinevatel asjaoludel teisiti tõlgendada.

74. Selleks, et vältida selliseid paradoksaalseid tagajärgi, mis võivad jätta vahetust õigusmõjust ilma sätet, mis lubavad Üldkohtul dokumentidega tutvumise võimaldamise kohtuasjades teha määruse otsuse tegemise vajaduse äralangemise kohta, on igati õige viia läbi menetluse esemeks oleva konkreetse asjaolu tõenäosuse hindamine.

75. Seega tuleb kooskõlas eespool põhjendatud huvi olemuse kohta öelduga korrata, et see peab olema konkreetne, tegelik ja mitte ainult oletuslik.

76. See ei tähenda mõistagi, et olukord, mida tõenäosuse testi puhul tuleb arvesse võtta, on ainult käesolevas kohtuasjas käsitletav, vaid tegemist võib olla ka analoogse olukorraga, mille asjaolud võivad olla samad.

77. Sellele seisukohale leiab kinnitust Euroopa Kohtu varasemast sama valdkonna kohtupraktikast, kuivõrd kohtuotsuses, millele ka hageja oma väite kinnituseks viitab, on Euroopa Kohus märkinud, et põhjendatud huvi säilimine eeldab, et kõnealune õigusvastasus võib tulevikus korduda „sõltumata käesoleva juhtumi konkreetsetest asjaoludest“.¹⁵

78. Vaadeldes Euroopa Kohtu arutluskäiku tervikuna, siis tuleks kõnealusele väljendile omistada tähendus, mille kohaselt hagejal võib püsida põhjendatud huvi juhul, kui ta tõendab, et väidetav õigusvastasus võib tulevikus esineda ka käesolevas asjas toimuvaga sarnastes menetlustes, mitte identsetes.¹⁶

79. Kõnesoleval juhtumil tuleks arvesse võtta järgmist olukorda, et hinnata, milline on selle kordumise tõenäosus: ärihuve esindava ühenduse esitatud taotlus dokumentidega tutvumiseks rikkumismenetluse raames, mille käigus liikmesriik, selleks, et vältida etteheidetavast rikkumisest tulenevaid tagajärgi, teavitab komisjoni seaduseelnõust, mis algatati õigusvastasteks peetavate sätete muutmiseks. Taotletud dokumendid on täpsemalt komisjoni enda arvamus ja teise kõnealuses menetluses osaleva liikmesriigi arvamus.

¹⁵ 7. juuni 2007. aasta kohtuotsus Wunenburger vs. komisjon (C-362/05 P, EU:C:2007:322, punkt 52).

¹⁶ Nimelt märkis Euroopa Kohus otsuses, mis käsitles valikumenetlust lepinguliste töötajate leidmiseks, et „Üldkohus leidis, et hagejal säilis huvi saada otsus kõnealuse valikumenetluse õiguspärasuse kohta, et väidetav õigusvastasus ei korduks tulevikus käesoleva asjaga analoogilises menetluses. Selles osas põhines Üldkohtu otsus apellandi esitatud väitel, mis puudutas valikumenetluse õigusvastast kandidaatide eelvaliku tõttu, mille aluseks oli peadirektori teatis. Üldkohus leidis, et ei saa välistada, et peadirektor võib mängida samasugust rolli hilisemas ja analoogilises valikumenetluses“.

80. Selline olukord on kahtlemata ebatüüpiline ning tõenäosust, et see kordub, ei saa tõepoolest suureks pidada.

81. Apellant ei ole selles osas teinud mingit konkreetset järeldust, vaid ta piirdus kinnitusega, et Üldkohtu poolt väidetavalt toime pandud õigusnormi rikkumine seisneb asjaolus, mida võeti tõenäosusliku kohtuotsuse puhul arvesse.

82. Seevastu komisjon, väites, et tema hinnangul on tegemist mitte õigusliku, vaid faktilise olukorraga, mille hindamist Üldkohtu poolt ei saa apellatsioonil korras läbi vaadata, on oma kohtuistungil kinnitatud menetluskirjeldustes mitmel korral järeldanud, et tegemist on ebatüüpilise olukorraga, ning kinnitanud, et tema konkreetse kogemuse põhjal on see harva kordunud ja seega on ebatõenäoline, et see lähiajal uuesti esineb.

83. Selleks, et hinnata, kas Üldkohus rikkus tõepoolest õigusnormi, kui ta hindas käesoleva kohtuvaidluse esemeks oleva olukorra kordumist ebatõenäolisena, on väga otstarbekas võrrelda ühte Euroopa Kohtu hiljutist kohtulahendit, millele kõik pooled – eelkõige Rootsi valitsus oma kirjalikes seisukohtades ja hageja kohtuistungil esitatud märkustes – on oma väidete kinnitamiseks tuginenud.

84. Euroopa Kohus tegi nimelt kohtuasjas C-57/16 P suurkojas otsuse Üldkohtu otsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse kohta, mis käsitles komisjoni dokumentidega tutvumise võimaldamist, kuid eelkõige – käesoleva kohtuasjaga kõige tihedamas seoses – pidi Euroopa Kohus vastama komisjoni taotlusele, et ta teeks kohtuotsuse tegemise vajaduse äralangemise määrase alates hetkest, mil pärast kohtuistungit ja enne kohtuotsust edastati hagejale taotletud dokumendid.

85. Selles kohtuasjas kinnitas Euroopa Kohus ka eelnevale kohtupraktikale toetudes, et apellandil võib *teatud juhtudel* ka pärast taotletud dokumentidega tutvumise võimaldamist säilida põhjendatud huvi tühistamist nõuda,¹⁷ kuid seda juhul, kui on täidetud teatud tingimused, mille Kohus selles konkreetses kohtuasjas täidetuks luges, aga mis, nagu selgub, on käesolevas kohtuasjas täitmata. Euroopa Kohus tegi selle kohta järelduse, et „*neil asjaoludel*“ tuleb järeldada, et apellandil on säilinud põhjendatud huvi ja et „[s]ellise huvi tunnustamine on hea õigusemõistmise huvides, arvestades väidetava õigusvastasuse kordumise ohtu ja *eespool kirjeldatud erilisi asjaolusid*.“¹⁸

86. Euroopa Kohus ei kinnitanud kohtuasjas C-57/16 P tehtud kohtuotsuses – nagu hageja näib väitvat – põhjendatud huvi püsimise üldpõhimõtet Euroopa Liidu institutsioonide dokumentidega tutvumise võimaldamise valdkonnas tehtud kohtuotsustes.

87. Vastupidi, ta selgitas mõningaid Üldkohtu otsuste¹⁹ põhjal tekkida võivaid kahtlusi ületades, et dokumentidega tutvuda võimaldamise kohtuasjades tuleb põhjendatud huvi püsimist pärast seda, kui Euroopa Liidu institutsioon tegi need dokumendid kättesaadavaks, pidada erandjuhuks, kuna tuleb arvestada reeglga, et pärast seda, kui dokumendid on kättesaadavad, kaob vaidluse ese ja põhjendatud huvi.

88. Selline erandolukord ehk põhjendatud huvi säilimine võib esineda või mitte esineda sõltuvalt teatud näitajatest: taotleja isiku olemus ja asjaga seotud huvid ning konkreetne kohaldatav õigusraamistik, dokumentide liik, mille kohta tutvumise võimaldamise taotluse esitati, menetluse liik, kuhu taotletavad dokumendid kuuluvad, ning dokumentidega tutvumise õigusest tehtud erand, millele komisjon oma keeldumises tugineb.

17 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 48). Kohtujuristi kursiiv.

18 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 56). Kohtujuristi kursiiv.

19 T-540/15, EU:T:2018:167.

89. Kõik need näitajad, mis minu arvates on eelnevat arvesse võttes „erilised asjaolud“, mis võimaldavad põhjendatud huvi säilitada, on kohtuasjas C-57/16 P ja käesolevas kohtuasjas erinevad ning kõnelevad seega erinevate lahenduste kasuks.

90. Apellant kohtuasjas C-57/16 P on mittetulundusühing, kes tegeleb keskkonnahuvide kaitsega; käesoleva kohtuasja appellant on ühendus, kes kaitseb meelelahutus- ja hasartmänguautomaatide tootjate, turustajate ja haldajate huve.

91. Teadaolevalt on keskkonna valdkonnas olemas erinorm õigusaktide läbipaistvuse kohta, millega kehtestatakse muu hulgas kohustus tõlgendada keskkonnateabega tutvuda võimaldamisest keeldumise aluseid kitsalt.²⁰

92. Mis puudutab dokumentidega tutvumise taotlusega hõlmatud aktide liiki, siis oli kohtuasjas C-57/16 P tegemist mõjuhindamise aruannete ning sellega kaasaskäivate mõjuhindamise komitee arvamustega, mis sisaldasid teavet, mis oli liidu õigusloomeprotsessi oluline osa ja mis olid osa liidu seadusandlike meetmete alustest. Sellest järeldub, et dokumentidega tutvuda võimaldamisest keeldumise põhjust tuleb tõlgendada kitsalt, arvestades avalikkuse huvi taotletud teabe avalikustamise kohta, ning selliselt, et see aitaks kaasa sellise teabe läbipaistvamaks tegemisele.²¹

93. Käesolevas kohtuasjas on dokumentidega tutvumise taotluses viidatud aktid komisjoni enda ja liikmesriigi arvamused seaduseelnõu kohta, millele Poola Vabariik tegi muudatusettepaneku eesmärgiga vältida rikkumismenetluse tagajärgi.

94. Tuleb märkida, et kohtuasjas C-57/16 P oli vaieldamatult tegemist menetlusega seadusandlikku laadi menetluse raamistikus²², samas kui käesoleval juhul on, nagu öeldud, tegemist seadusandliku menetlusega, mis aga moodustab funktsionaalse osa liikmesriigi vastu algatatud rikkumismenetlusest, mille juures peab vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale säilitama konfidentsiaalse dialoogi komisjoni ja liikmesriikide vahel.

95. Sellega seoses ei saa seada kahtluse alla tihedat seost vaidlustatud dokumentide ja rikkumismenetluse vahel, mida komisjon oma kirjalikes seisukohtades ja kohtuistungil kinnitas, millega Poola Vabariik kohtuistungil nõustus ning mida hageja oma konkreetsetes järeldustes ümber ei ole lükanud, vaid millele ta üksnes põgusalt, asja sisuliselt arutamata vastu vaidleb, kuigi tal oli võimalus nende sisuga tutvuda enne Euroopa Kohtusse pöördumist.

96. Nimelt tuleb nentida, et Euroopa Kohus on korduvalt sedastanud, et liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse kohtueelset etappi käsitlevad dokumendid moodustavad uurimise eesmärgi kaitseks üheainsa dokumentide kategooria, ilma et toimikusse kuuluvaid dokumente oleks vaja kuidagi eristada lähtuvalt dokumendi liigist või selle autorist.²³

20 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1367/2006 keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamise üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise Ärhusi konventsiooni sätete kohaldamise kohta ühenduse institutsioonide ja organite suhtes (ELT 2006, L 264, lk 13) põhjendus 15.

21 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punktid 91 ja 100).

22 Määruse nr 1049/2001 põhjendus 6 kinnitab, et tuleks tagada ulatuslikum õigus dokumentidega tutvuda juhtudel, kui liidu institutsioonid toimivad seadusandjana. Kodanike võimalus kontrollida ja saada kogu teave, mis on liidu seadusandliku tegevuse alus, on eeltingimus, mis peab olema täidetud, et nad saaksid tõhusalt teostada oma demokraatlikke õigusi, mida on tunnustatud eelkõige ELL artikli 10 lõikes 3. Kõnealuse õiguste teostamise eelduseks ei ole ainult see, et asjaomastel kodanikel on teave, mida on vaja, et mõista liidu institutsioonide poolt õigusloome käigus tehtud valikuid, vaid ka see, et neil on võimalus tutvuda nimetatud teabega õigel ajal nii, et neil on võimalik selliste valikute kohta ka tegelikult oma seisukoht esitada (4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 84)).

23 14. novembri 2013. aasta kohtuotsus LPN vs. komisjon (C-514/11 P ja C-605/11 P, EU:C:2013:738, punkt 64) ja 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-612/13 P, EU:C:2015:486, punkt 74).

97. Samuti erineb nendes kahes kohtuasjas alus, millele komisjon oma dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldumises tugines. Kohtuasjas C-57/16 P, mis puudutab seadusandlikku menetlust, tugines komisjon määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 3 esimesele lõigule, põhjendades tutvumise võimaldamisest keeldumist vajadusega omada järelemõtlemisruumi, mis on kaitstud välise surve eest, mida talle esitatavate poliitiliste algatuste puhul avaldatakse.

98. Seevastu käesolevas kohtuasjas põhjendas komisjon taotletud dokumentidega tutvumise võimaldamisest keeldumist määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmanda taandega, põhjendades keeldumist asjaoluga, et need arvamused sisaldasid liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusega otseselt seotud hinnanguid, mis oleksid võinud kohtueelses menetluses kahjustada dialoogi liikmesriikide ja komisjoni vahel.

99. Mis puudutab komisjoni keeldumise põhjendust ja seega tema tõlgendust määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmanda taande kohta, siis vaatamata sellele, et minu ettepanekus esitatud analüüs seda eespool toodud põhjustel otseselt ei käsitle, piirdun mõne lühikese tähelepanekuga.

100. Kuigi Euroopa institutsioonide aktidega tutvumise üldreeglik on võimalikult suur läbipaistvus ja seetõttu on erandina võimalik keelata juurdepääs konkreetsetel põhjustel, kusjuures erandit kui üldpõhimõttest kõrvalekaldumist tuleb kohaldada kitsalt,²⁴ on Euroopa Kohtu kohtupraktikas erinevad variandid nende põhimõtete konkreetseks kohaldamiseks.

101. Kohtuasjas C-57/16 P tehtud kohtuotsus on kasulik, sest selles selgitatakse selliste erandite ulatust, seades need sõltuvusse aktide liigist, õigussubjektide olemusest ning menetluse liigist. Nimelt, kui õigusloomeprotsessi raames on dokumentidega tutvumise õiguse ulatus kõige suurem (veelgi enam siis, kui tegemist on keskkonnahuvide kaitsega), siis liikmesriigi kohustuste rikkumise kohtueelsete menetluste või kontrollide puhul laias tähenduses kipub see ulatus vähenema ning läbipaistvuse ja konfidentsiaalsuse huvide tasakaalustamine kaldub konfidentsiaalsuse suunas, lubades liidu institutsioonidel tugineda mitteavaldamise üldisele eeldusele.

102. Määruse nr 1049/2001 artiklis 4 ja eelkõige selle lõikes 2 sätestatud erandite kord rajaneb tasakaalu leidmisel konkreetsetel juhtumil esinevate vastandlike huvide vahel, milleks on ühelt poolt huvid, millele asjaomaste dokumentide avaldamine tuleks kasuks, ja teiselt poolt huvid, mida see avaldamine kahjustaks. Dokumentidega tutvumise taotluse kohta tehtav otsus sõltub küsimusest, milline huvi peab konkreetset juhul peale jääma.²⁵

103. Vastavalt erandile, millele komisjon käesolevas asjas tugines ja mis on sätestatud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmandas taandes, keelduvad liidu institutsioonid võimaldamast tutvuda dokumentidega, mille avaldamine kahjustaks kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki, välja arvatud juhul, kui viidatud dokumendi avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.²⁶

104. Euroopa Kohus on nimelt tunnustanud üldise konfidentsiaalsuse eelduse olemasolu viie dokumendikategooria suhtes, sealhulgas liikmesriigi kohustuste rikkumise kohtueelset menetlust käsitlevad dokumendid, mille hulka kuuluvad komisjoni ja asjaomase liikmesriigi vahel EU Pilot-menetluses vahetatud dokumendid.²⁷

24 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 78).

25 14. novembri 2013. aasta kohtuotsus LPN vs. komisjon (C-514/11 P ja C-605/11 P, EU:C:2013:738, punkt 42).

26 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-612/13 P, EU:C:2015:486, punkt 58).

27 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).

105. Selliste eelduste eesmärk seisneb selles, et puudutatud liidu institutsioon võib asuda seisukohale, et teatava kategooria dokumentide avalikustamine põhimõtteliselt kahjustab selle erandiga kaitstud huve, millele osutades ta tugineb üldistele kaalutlustele, ilma et tal oleks kohustust iga taotletud dokumenti konkreetselt ja individuaalselt hinnata.²⁸

106. Kohtueelse menetluse eesmärk rikkumismenetluses on anda asjaomasele liikmesriigile võimalus ühelt poolt täita liidu õigusest tulenevad kohustused ja teiselt poolt esitada tulemuslikult komisjoni etteheidetele vastuväited.²⁹

107. Seega võiks liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusega seotud dokumentide avaldamine selle menetluse kohtueelses etapis muuta selle menetluse olemust ja kulgu, kuivõrd neil asjaoludel võiks osutada veelgi raskemaks alustada läbirääkimiste protsessi ning jõuda komisjoni ja asjaomase liikmesriigi vahelisele kokkuleppele, mis lõpetaks etteheidetava rikkumise, et saavutada liidu õiguse järgimine ja vältida kohtusse pöördumist.³⁰

108. Seetõttu võib eeldada, et liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusega seotud dokumentide avaldamine selle menetluse kohtueelses etapis riskiks muuta selle menetluse olemust ja kulgu ning et seetõttu kahjustaks see avaldamine põhimõtteliselt uurimise eesmärkide kaitset määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmanda taande tähenduses.³¹

109. Euroopa Kohus on lisaks täpsustanud, et see üldine eeldus ei välista võimalust tõendada, et asjaomane dokument, mille avalikustamist taotletakse, ei kuulu selle eelduse alla või et dokumendi avalikustamiseks esineb ülekaalukas üldine huvi määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa alusel.³² Kuid see tõendamiskohustus lasub hagejal³³ ning käesoleval juhul ei tundu see olevat täidetud.

110. Üldise eelduse kasutamise võimalust ei ole minu arvates käesolevas kohtuasjas välistatud; nimelt on vaatamata mõnele iseärasustele tegemist liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusega.

V. Kokkuvõte

111. Eeltoodut arvesse võttes võib järeldada, et käesolevas kohtuasjas ei ole apellant tõendanud, et tal on püsiv põhjendatud huvi pärast seda, kui Üldkohtu menetluse ajal tegi komisjon talle kättesaadavaks taotletud dokumendid, millega tutvumise võimaldamisest ta algselt keeldus.

112. Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta leidis, et esimese apellatsioonkaebuse väite puhul on ebatõenäoline, et väidetav õigusvastasus, millele hageja tugineb, võib tulevikus korduda ning et selle hinnangu andmisel on asjakohane küsimus, kas käesolevas kohtuasja esemeks oleva olukorraga analoogne olukord võib tulevikus korduda.

113. Liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse laadi tõttu, mille raames dokumentidega tutvumise taotlus esitati, taotletud aktide liiki ning taotleja isiku ning valdkonna tõttu, mida menetlus puudutab, ei saa kohaldada Euroopa Kohtu erakorralisi suuniseid, mis pandi paika Euroopa Kohtu kohtuotsuses C-57/16 P.

28 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

29 14. novembri 2013. aasta kohtuotsus LPN vs. komisjon (C-514/11 P ja C-605/11 P, EU:C:2013:738, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 14. novembri 2013. aasta kohtuotsus LPN vs. komisjon (C-514/11 P ja C-605/11 P, EU:C:2013:738, punkt 63).

31 14. novembri 2013. aasta kohtuotsus LPN vs. komisjon (C-514/11 P ja C-605/11 P, EU:C:2013:738, punkt 65).

32 14. novembri 2013. aasta kohtuotsus LPN vs. komisjon (C-514/11 P ja C-605/11 P, EU:C:2013:738, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-612/13 P, EU:C:2015:486, punkt 90).

114. Seega tuleb kohaldada üldisi suuniseid, mida kinnitati kohtuotsuses C-57/16 P, ja mille kohaselt eritingimuste puudumise korral võib Üldkohus menetluse lõpetada otsuse tegemise vajadus äralangemise määрусega, kui kohtuasjades, mille ese on dokumentidega tutvumise õigus, tehakse need dokumendid menetluse käigus kättesaadavaks ja menetlusosaline ei tõenda erihuvi, mis õigustaks menetluse jätkamist.

115. Nimelt ei esine käesolevas asjas konkreetseid põhjusi, mille põhjal võiks arvata, et apellant on „eespool nimetatud üldise eelduse tulevaste rakenduste suhtes eriti tundlik“, erinevalt hagejast kohtuasjas C-57/16 P, kes on keskkonnakaitsega tegelev mittetulundusorganisatsioon, mistõttu on tema tegevusülesanneteks muu hulgas saavutada liidu keskkonnavalases õigusloomeprotsessis suurem läbipaistvus ja legitiimsus. Seetõttu on Euroopa Kohtu sõnul tõenäoline, et kõnealune hageja taotleb tulevikus taas vaidlusaluste dokumentidega analoogsete dokumentidega tutvumist.³⁴ Sama ei saa ütelda käesoleva apellandi kohta, kes ei ole tõendanud, et tal on vaidlustatud meetmete tühistamise vastu erihuvi, kuna – nagu nähtub eespool esitatud kaalutlustest – erinevalt kohtuasjast C-57/16 P, ei oleks ta saanud menetluse jätkamisest mingit konkreetset täiendavat kasu.

116. Eeltoodud kaalutluste põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku apellatsioonkaebuse esimene väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

³⁴ 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth vs. komisjon (C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 54).